



ירושלים, כ"א בסיוון, תשע"ג

30 במאי, 2013

**חוזר מס' -06-2378**

לכבוד

**התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי אשראי**

**הנדון: ניהול סיכוני שוק**

(ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 339)

**מבוא**

1. בעקבות התקנת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 (ניהול סיכון ריבית) נערכו התאמות להוראה זו.
2. לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות ובאישור הנגיד, תיקנתי את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339, בנושא ניהול סיכוני שוק.

**תיקונים להוראה**

3. שם ההוראה ישונה מ"ניהול סיכוני שוק וריבית" ל"ניהול סיכוני שוק".

**דברי הסבר**

- השינוי נערך לאור העובדה כי לנושא ניהול סיכון ריבית יוחדה הוראה חדשה.
4. בסעיף קטן (ג) במבוא תתווסף הבהרה כי "הנחיות נוספות בנושא סיכוני שוק נכללות בהוראות המפקח בנושא מדידה והלימות הון- סיכון שוק (הוראה מס' 208), טיפול בפוזיציות לא נזילות (הוראה מס' 209), איגוח (הוראה מס' 205). כמו כן, נושא ניהול סיכון שיעורי ריבית בכללותו ובתיק הבנקאי בפרט, מטופל באופן פרטני בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית".
  5. יתווסף סעיף תחולה אשר יעגן את תחולת ההוראה על תאגידים בנקאיים, למעט חברת שירותים משותפת, ועל חברות כרטיסי אשראי.
  6. סעיף 8 יבוטל.

**דברי הסבר**

- השינוי נערך לאור העובדה כי נושא סיכון ריבית מטופל בהוראה חדשה.
7. סעיף 9(ב)(3) יבוטל.

**דברי הסבר**

- השינוי נערך לאור העובדה כי נושא סיכון ריבית מטופל בהוראה חדשה.

8. בסעיף 9(ג)2) תתוסף הבהרה כי תדירות החישוב לגבי התיק למסחר תהיה לפחות יומית, ויושמטו המילים "לפחות חודשי" בהתייחס לתדירות השערוך של הפוזיציות.

#### **דברי הסבר**

ההבהרה עולה בקנה אחד עם הדרישות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208. שערוך הפוזיציות יהיה בהתאם לתדירות המדידה השוטפת.

9. בסעיף 10(ב) תתווסף הפניה להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים".

#### **דברי הסבר**

הוספת הפניה להוראה בנושא ניהול סיכונים גם בהקשר של תפקידי יחידת ניהול סיכונים שוק וריבית.

#### **תחילה**

10. תחילת האמור בחוזר זה היא מיום 1.7.2014.

#### **עדכון הקובץ**

11. מצ"ב דפי עדכון לקובץ ניהול בנקאי תקין. להלן הוראות העדכון:

#### **הכנס עמוד**

#### **הוצא עמוד**

3-1-339 [4] (12/12) 3-1-339 [5] (5/13)

בכבוד רב,

**דוד זקן**

המפקח על הבנקים

## ניהול סיכוני שוק

מבוא (2/97)

1. (א) להתפתחויות בשוקי הכספים וההון בישראל, למעבר מתיווך פיננסי למעמד של עשית שוק, לגלובליזציה ולחדשנות הפיננסית השפעה הולכת וגדלה על פוטנציאל החשיפה לסיכונים פיננסיים הכרוכים במישורי הפעולה השונים של התאגידים הבנקאיים.
- (ב) בטל.
- (ג) הוראה זו קובעת כללים לניהול ומדידה של סיכוני שוק המחילים את עקרונות היסוד הכלליים שנקבעו בהוראה 310 בנושא "ניהול סיכונים". הנחיות נוספות בנושא סיכוני שוק נכללות בהוראות המפקח בנושא מדידה והלימות הון- סיכון שוק (הוראה מס' 208), טיפול בפוזיציות לא נזילות (הוראה מס' 209), ואיגוח (הוראה מס' 205). כמו כן, נושא ניהול סיכון שיעורי ריבית בכללותו ובתיק הבנקאי בפרט, מטופל באופן פרטני בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בנושא "ניהול סיכון ריבית".

### תחולה

2. הוראה זו חלה על תאגיד בנקאי, כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, למעט חברת שירותים משותפת וכן על תאגיד עזר שהוא חברת כרטיסי אשראי (שתי הקבוצות יכוננו להלן "תאגיד בנקאי"). על אף האמור לעיל, המפקח רשאי לקבוע כי דרישות מסוימות המפורטות להלן, לא יחולו על תאגידים בנקאיים מסוימים.

הגדרות (2/97)

- א2. "הון כלכלי"- הפרש השווי ההוגן של הנכסים ושל ההתחייבויות, מאזניים וחוף מאזניים, במגזר מסוים (צמוד, לא צמוד, מט"ח);
- "שווי הוגן של מכשיר פיננסי נגזר" כהגדרתם בהוראות בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי (הוראות הדיווח לציבור);
- "סיכון שוק" סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות);
- "עושה שוק" תאגיד בנקאי העוסק במכשירים פיננסיים ובמכשירים פיננסיים נגזרים עם לקוחות ועושי שוק אחרים, ומחזיק תיק של מכשירים אלה, מוכר

וקונה אותם בדרך של ציטוט שערי קניה ומכירה  
תוך השגת הכנסות מהמרווח בין קניות ומכירות.

### התשתית הניהולית (2/97)

3. בטל.

### מסמך חשיפות (2/97)

4. בטל.

### דירקטוריון ומדיניות (2/97)

5. בטל.

### מנהל הסיכונים (2/97)

6. בטל.

### ביקורת פנימית (2/97)

7. בטל.

### סיכון ריבית (2/97)

8. בטל.

### סיכון שוק (2/97) (7/99) (6/04)

9. (א) תאגיד בנקאי הלוקח פוזיציות במטבע חוץ, משקיע בניירות ערך על חשבון עצמו (נוסטרו) או עושה שוק במכשירים פיננסיים נגזרים בהיקף רחב (כמוגדר בסעיף קטן (ב) להלן), ינהל את סיכוני השוק הנובעים מכלל פעילותיו באמצעות מערכת משוכללת כמפורט בסעיף קטן (ג) להלן. למרות האמור לעיל, תאגיד בנקאי שעיקר סיכוני השוק שלו מתמקדים במספר תחומים בלבד, יהיה רשאי לנהל את סיכוני השוק כנדרש בסעיף זה, רק על אותם תחומים.

(ב) הוראות סעיף זה יחולו רק על תאגידים בנקאיים שעונים על לפחות אחד מהקריטריונים הבאים:

(1) תיק ההשקעות בניירות ערך למכירה ולמסחר עולה על 3 מיליארדי ש"ח, או על 50% אחוזים מהון התאגיד הבנקאי;

(2) סך כל המסגרות וההרשאות לעמידה בפוזיציות במגזר מטבע חוץ, ובכלל זה תקרות החשיפה הקיימות בסניפי התאגיד הבנקאי מחוץ לישראל, עולות על חצי מיליארד ש"ח, או על 33 אחוזים מההון העצמי של התאגיד הבנקאי בניכוי פריטים שאינם כספיים, נטו;

(3) בטל;

(4) התאגיד הבנקאי פועל כעושה שוק במכשירים נגזרים (להוציא עשיית שוק במסחר הדו-צדדי בשוק המט"ח/ש"ח) והוא לא קיבל מהפיקוח על הבנקים פטור מסעיף זה בשל רמת פעילות נמוכה.

- (ג) מערכת ניהול סיכוני השוק של התאגידים הבנקאיים הנ"ל צריך שתכלול את כל הרכיבים הבאים :
- (1) מודל פנימי למדידת סיכוני השוק המתבסס על טכניקות סטטיסטיות כגון : שונות - שונות משותפת, סימולציות היסטוריות וסימולציות "מונטה קרלו" ;
  - (2) מדידה שוטפת (לפחות חודשית, ובתיק למסחר, יומית) של חשיפת התאגיד הבנקאי לסיכוני שוק באמצעות אומדי Value at Risk (להלן - VAR), המתבססים על המודל הפנימי של התאגיד. ה-VAR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש ; השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ;
  - (3) ניתוח סיכוני השוק בתרחישים קיצוניים (Stress-Scenario Analysis) ;
  - (4) מודל, או שיטה להערכת כדאיות נטילת הפוזיציות בתחומים השונים, בהתחשב בסיכונים ;
  - (5) יחידת ניהול סיכוני שוק וריבית (כמפורט בסעיף 10).

#### יחידת ניהול סיכוני שוק וריבית (2/97)

10. (א) (1) תאגיד בנקאי שנדרש ממנו לנהל את סיכוני השוק על פי מודל, במסגרת שיטת VAR יקים פונקציה עצמאית לניהול סיכוני שוק וריבית שתהא בלתי תלויה בגורמים האחראים לניהול ולביצוע המסחר במכשירים השונים.
- (2) יחידת ניהול הסיכונים תהיה כפופה למנהל הסיכונים הראשי של התאגיד הבנקאי, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים".
- (ב) יחידת ניהול הסיכונים תפעל בהתאם למפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 בנושא "ניהול סיכונים", בין היתר, על יחידת ניהול הסיכונים להעריך את הלימות המודלים המיושמים בתאגיד הבנקאי למדידת הסיכון, לבחון את מידת התאמת הפעילות והחשיפות בפועל לעקרונות ולגבולות החשיפה המאושרות, לבדוק תקופתית את התוצאות בפועל לעומת חיזוי המודל, לפתח ולבצע מבחנים של תרחישים קיצוניים, להכין דוחות לכימות הסיכונים ולדווח באופן שוטף על תוצאות הבדיקות.
- (ג) בטל.

**עדכונים**

תאריך	פרטים	גרסה	חוזר 06 מס'
23/2/97	הוראה מקורית	1	1852
14/7/99	עדכון	2	1980
13/6/04	עדכון	3	2134
27/12/12	עדכון	4	2358
30/5/13	עדכון	5	2378